

Assaig

Nimfes i nimfetes

David Castillo

Estimulants llibres que apareixen al nostre país de Roberto Calasso (Florència, 1941). El primer, *La follia que ve de les nimfes*, és un recull d'articles de premsa i conferències de l'històric editor d'Alephi, un conjunt que aplega textos des del 1977 fins al 2005. El segon, *Cien cartas a un desconocido*, és un quadern de bitàcola dels anys d'aventura com a director literari, un vast repàs panoràmic a través de les notes dels llibres, confessions, contracobertes i solapes, una vinculació íntima, que es podria plantejar com una lectura epistolar.

Ens trobem davant un primera espasa de la literatura, que ha estat molt bo en totes les activitats que ha creat, com a editor durant quaranta anys -que es diu ràpid- i com a assagista i també com a novel·lista, amb títols que van tenir una gran repercussió, com *Les noces de Cadmos i Harmonia*, que Edicions B va traduir el 1990 en l'efímera però qualitativa col·lecció en català. Anagrama té els millors títols, com ara *K.*, *Ka*, *La ruina de Kash*, *Los cuarenta y nueve escalones* i *La literata y los dioses*.

La follia que ve de les nimfes relaciona de nou la mitologia, que tanta rellevància té a la seva obra, tant la clàssica com la contemporània, amb la cultura i la vida quotidianes. Si la primera frase de la conferència inicial ens diu que "el primer ésser amb qui Apol·lo va parlar a la Terra fou una

PERE VIRGILI

L'assagista, editor i narrador Roberto Calasso

nimfa" -amb totes les connotacions posteriors de fertilitat, erotisme i diabòliques-, al segon capítol, *La síndrome Lolita*, s'interroga sobre els canvis de percepció que els puritans han tingut en relació a la novel·la de Nabokov, de ser titllada de pornografia a la pedofília dels últims anys: un canvi lèxic dins la beateria. Calasso introdueix el terme *nimfeta*, una noieta de 9 a 14 anys, que els crítics no van identificar com un homenatge torturat i sumptuós "per part d'algú que havia estat subjugat pel seu poder".

Extraordinaris resulten els capítols dedicats a Hitchcock, a Gilda, a Canetti, així com els recurrents a Kafka, Chatwin i un de genial per a John Cage, a partir d'un concert en què el músic va aconseguir transformar els insults inicials en aplaudiments finals, una ovació que en la soledat de la lectura nocturna no m'he pogut estar de fer al mestre Roberto Calasso, un guia, sempre entre déus, herois, nimfes i altres criatures divines o demoníques, com ell mateix: un símbol.*

La follia que ve de les nimfes

Roberto Calasso
Traducció: Anna Casassas
Quaderns Crema
Barcelona, 2007
Preu: 14 euros
Pàgines: 122

Cien cartas a un desconocido

Roberto Calasso
Traducció: Edgardo Dobry
Anagrama
Barcelona, 2007
Preu: 16 euros
Pàgines: 192

Calasso desplega els seus coneixements com a editor i erudit en dos volums de textos entre l'article, la conferència i la contracoberta

1 2 3 4 5

Dietari

Dr. Polític i Mr. Escriptor

Sam Abrams

Vicenç Villatoro és un dels dietaristes més imprescindibles de la literatura catalana actual. I ho és per tres raons diferents: la seva vida i la seva visió del món tenen interès com a matèria literària, té un gran domini de les exigències del gènere i a cada nou volum de dietari es planteja un nou repte artístic.

A *Dietari 1997-1998* Villatoro assaja la forma més arriscada del dietari, el dietari *forçat*, és a dir, el text en què l'autor s'obliga a escriure molt seguit en el temps per alguna raó o altra en lloc de fer-ho només quan li ve de gust o quan realment té coses a dir. En aquest cas, la raó de la gran continuïtat del text és la pugna dramàtica que es va generar en l'interior de l'autor entre la figura pública de l'alt càrrec polític i la personalitat humana, intel·lectual i artística de l'escriptor. En definitiva, Mr. Escriptor es resisteix a ser engolit pel Dr. Polític.

El resultat del combat entre tots dos contraris és un dietari excel·lent, de ritme totalment trepidant, que no cau mai en els paranys de l'enlluernament, l'autocomplaença o la superficialitat. Publicat al cap d'una dècada, el text no ha envellit gens perquè el seu afany natural de coneixement i de comprensió del món va fer que Villatoro dotés cada anotació d'un fons intemporal que no perd actualitat. El llibre és un autèntic vademècum de substancioses reflexions a l'entorn de l'exercici del poder polític, Catalunya des de tots els punts de vista possibles, la funció de la cultura, absolutament totes les arts, els mitjans de comunicació, la pròpia

personalitat, el temps i la història, l'amor, els viatges, la vanitat, els diners... I tot escrit en una prosa àgil, nerviosa, sensorial, clara i precisa, des d'una actitud vitalista de sinceritat i autenticitat que no s'estalvia mai els extrems de la crítica i de l'autocrítica. A més, el dietari de Villatoro, en la seva versatilitat, s'inclina cap a altres formes com ara l'aforisme, el retrat, l'autobiografia o les memòries.*

Dietari 1997-1998

Vicenç Villatoro
Leonard Muntaner
Palma, 2007
Preu: 21 euros
Pàgines: 301

1 2 3 4 5

ANIMUS MOLESTANDI

La salut teatral

PATRÍCIA GABANCHO

Fa quatre dies Josep Maria Flotats va llençar la pedra a la bassa explicant-li a la Terriblas els problemes del teatre català. Flotats té encara comptes a ajustar-li a la vida i és obvi que recorda amb amargor les seves trifulgues amb el lobby del teatre privat català quan ell pilotava el Nacional. Els temps, però, no són els mateixos. Afortunadament. Un cop d'ull a la cartellera ens dona una vitalitat de gairebé trenta escenaris, molts dels quals han nascut en els últims anys. D'acord, Focus gasta maneres de *capo sicilià* (i les mateixes camises fosques) però s'ha de reconèixer que, el poder, se l'han treballat des de sota, i no

sense qualitat, que vol dir que, quan s'ha d'arriscar, arriquen.

El que marca la temperatura

teatral d'una ciutat o país no és pas on està situat el llistó del teatre públic, sinó la capacitat que té l'espectador de sostenir espectacles difícils, de provocarlos, de demanar-los, els pagui qui els pagui. Això, i la capacitat paral·lela de la gent de teatre per formar companyies petites i efímeres, i accedir amb el seu rotlló a escenaris si convé improvisats. Perquè la vitalitat del teatre la dona la traça a interpel·lar la societat, sobretot en temps de crisi -no precisament econòmica- com són els dies que vivim.

Després ja hi ha els musicals, i no hi tinc res en contra, però no són el patró de mesura de la nostra salut teatral. I més m'agradaria que haguéssim trobat un segell més original, menys turístic, de nodrir el teatre comercial.

No estic gaire al cas de com s'organitzen avui dia els diners públics, però crec que la bona inversió no està a omplir el descomunal escenari del Nacional amb una filigrana realista -que també-, sinó a aguantar la creativitat i el risc de les companyies que es fan i es desfan. Flotats en discreparia, perquè ell ha mamat l'escena pública, però jo vinc de la

tradició del teatre que amb quatre gestos et plantava la realitat davant dels ulls. El teatre lliure, amb minúscula. I el lliure amb majúscules, també.

I per això demano que la saleta de Gràcia, ara que està vacant i en obres, no s'adjudiqui automàticament a en Rigola i equip, que ho fan la mar de bé, sinó que es posi a subhasta. Actors joves, amb un projecte de quatre anys, per concurs, amb garanties, i que es llancin a la brega amb les mateixes condicions que aquell lliure que era més passió i exigència que no pas matèria. No ens cal més teatre públic, sinó més esperit.*